

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№11

2025
noyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 833 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHINING UMUMIY GLOBAL TENDENSIYALARI.....	12
Ismailov Azizbek Ruzimaxmatovich	
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQUV VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA BOZOR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY OMILLARI	22
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	
XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY O'SISH O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR	30
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR EKSPORTINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	35
Sultonov Shodiyor Abduxalilovich, Karshiyeva Charos Mamasoliyevna	
QASHQADARYO VILOYATIDA OLIY TA'LIM VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI ASOSIDA YUQORI MALAKALI KADRLAR TAYYORLASHNING HOZIRGI HOLATI.....	41
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XALQARO TAJRIBA ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH.....	48
Xodjimatom Xamidullo Mamirjonovich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELNI SAMARALI BOSHQARISH: MUAMMO VA TAKLIFLAR.....	53
Yusupov Shaxzod Maxmatmurodovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY OMILLAR VA IQTISODI SAMARADORLIGI TAHLILI.....	59
Axatova Shahnoza	
SANOATNING "DRAYVER" SOHALARINI RIVOJLANTIRISH	63
Mamurjonova Ruxshonabegim Farxodovna	
РОЛЬ КРЕАТИВНОЙ ИНДУСТРИИ В РЕГИОНАЛЬНОМ РАЗВИТИИ КАРАКАЛПАКСТАНА.....	69
Хошимова Камилла Навфал қизи	
РОЛЬ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА В ПОВЫШЕНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ОРГАНИЗАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	79
Тожиева Шахноза Бобомуратовна, Расулова Дилфуза Валиевна	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	86
Файзиёв Умуркул Шухратович	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATIDA ISTEMOLCHILARNI MOTIVATSIYALASH MASALALARI	97
Jalilov Jamshid G'anijonovich	
СТАНДАРТЫ КАЧЕСТВА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	103
Ўролова Севара Бехзод қизи	
BANKLARDA KAPITAL YETARLILIGI VA LIKVIDLIKNI AUDITORLIK BAHOLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	109
Narziyev Hayotjon Azamatovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BudgetLASHTIRISH ORQALI FISKAL SAMARADORLIKNI OSHIRISH MASALALARI.....	115
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
AUDITORLIK XULOSALARIDA AUDITORLARNING PROFESSIONAL MULOHAZALARNING ASOSLILIGINI ANIQLASH AHAMIYATI	120
Parpiyev Jaxongir Ilxomjonovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA YASHIL MOLIYALASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIYOT UYG'UNLIGI.....	126
Xalikov S. X.	

TURISTIK KORXONALARDA BREND CAPITALINI BAHOLASH	131
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
AYOLLAR ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISHDA KASANACHILIKNING AHAMIYATI	141
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	148
Алимова Дилафруз	
O'ZBEKISTON UZUMCHILIK KORXONALARINING EKSPORT MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISHDA YASHIL INNOVATSIYALAR VA TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	153
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA SOLIQ BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	161
Radjabov Umurzoq Ablakulovich	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО СЕКТОРА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭНЕРГЕТИКИ	165
Аллаева Г.Ж.	
THE IMPORTANCE OF STRESS TESTING AND ITS IMPLEMENTATION IN COMMERCIAL BANKS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	169
Mamatova Sevara	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI SALOHİYATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION KO'RSATKICHLARI	175
Nabiyev G'ulom Abdisalomovich	
IJTIMOİY SOHA INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT–XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIY TAJRIBALARI	185
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
YASHIL BANK MAHSULOTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH ISTIQBOLLARI	189
Mahmudov Ulug'bek Davronovich	
KICHIK BIZNESDA XUSUSIY VA UMUMIY AXBOROT TIZIMLARI INTEGRATSIYASI	193
Navruz-zoda Layli Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	197
Mamatkulova Nadira Maxkamovna	
JAHON AMALIYOTIDA TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI	203
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
РАЗВИТИЕ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ МАЛОГО БИЗНЕСА КАК ФАКТОР ПЕРЕХОДА К “ЗЕЛЁНОЙ” ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	210
Бозорова Озода Рахимовна	
ТЕМИРБЕТОН КО'РРИКЛАРДАГИ BURDALANGIN BETONDAN OLINGAN CHAQIQ TOSHNI KOMPLEKS TADQIQOT QILISH	222
Salixanov Saidxon Salixanovich, Kenjayev Temurbek Olimjonovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKDA YASHIRIN IQTISODIYOTNI ANIQLASH USULLARI VA SOF FOYDA KO'RSATKICHIDA AKS ETISH YO'LLARI	226
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
MAMLAKATIMIZ BANKLARIDA FOIZ RISKILARI MUAMMOLARI VA ILMIY-TAHLILI	230
Isakov.J.Ya	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI EKSPORTGA YO'NALTIRISHDA IQTISODIY BARQARORLIK TUSHUNCHASINING NAZARIY ASOSLARI VA BAHOLASH MEZONLARI	238
Faxriddinov Bahriddin	

TO'QIMACHILIK SANOATIDA SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING IQTISODIY AFZALLIKLARI	243
Raximov Furqat Jalolovich	
BUXORO VILOYATIDA CHARM-POYABZAL TARMOG'I RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH STRATEGIYASI.....	249
Rahmonov Xurshid Xayriddinovich, Atoeva Mehriqo Ilhom qizi	
KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBI VA UNI YURITISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	254
M.I.Murodova	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI AHOLI DAROMADLARINI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI.....	258
Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	
INNOVATSION VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA LOGISTIK XIZMATLAR KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI TAHLILI.....	264
Xalimov Javlonbek Shaxriyovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SOLIQLARNI UNDIRISHNING METODOLOGIK MUAMMOLARI	271
Muxammadov Nodir Karimovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATIDA EKSPORTBOP MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI SAMARADORLIKNI OSHIRISH	277
Boymirzayev Zokirjon Mashrabboyevich	
IQTISODIYOT VA TA'LIM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA TA'LIM BRENDINGI UCHUN IQTISODIY JIHATLAR.....	282
Dilfuza Shokirova	
OLIY TA'LIM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	291
Raximjonova Shohsanam Baxodirovna	
O'ZBEKISTON BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI INSON KAPITALI RIVOJI BILAN UYG'UNLASHTIRISH: INSTITUTSIONAL YONDASHUV.....	295
Xushvaqto'v Nodirbek Nomoz o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA MOLIYAVIY STRESS-TEST TIZIMINI YARATISH METODOLOGIYASI	299
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
HOZIRGI SHAROITDA BANK FAOLIYATIDA RISKLARNI BOSHQARISH TIZIMINING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	303
Malikova Dilrabo Muminovna, Shakarova Kumush Faxriddin qizi	
ENSURING SECURITY IN THE DIGITAL WORLD: HOW THE INSURANCE INDUSTRY CAN COUNTER CYBERATTACKS	308
D.D. Omonova	
JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISH JARAYONIDA Budget-SOLIQ SIYOSATINI ISLOH QILISH MASALALARI	314
Hojiakbar Zaynabidinov	
SILINDRSIMON KAMERADA QATLAMLI CHIGITLAR AYLANMA HARAKATINING TAHLILI.....	319
No'monov Mirjalol Abdumalik o'g'li	
IPAKCHILIK KLASSTERLARI ASOSIDA TARMOQNI O'RTA MUDDATLI RIVOJLAN TIRISH STRATEGIYASI.....	325
Xudoykulov Mamarasul Radjabovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	332
Shermatov Sirojiddan Xaydarovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM IQTISODIYOTINING RAQAMLI MARKETING ORQALI RIVOJLANISH YO'LLARI.....	335
Egamberdiyev Muzaffar	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ РЕШЕНИЙ В РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА «БЕЗОПАСНЫЙ ГОРОД»	339
Иминов Акбаржон Одилжонович	

IQTISODIY TIZIM VA INSON QADRIYATI: KAPITALIZM VA GUMANIZM O'RTASIDA	345
Raxmatullayev Sarvar Nazar o'g'li, Abdukarimova Muborak Sharaf qizi, Madrakhimova R. G.	
O'ZBEKISTONDA QULAY INVESTITSIYA MUHITINI SHAKLLANTIRISH VA INVESTITSİYALAR JALB ETISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	350
Yusupov Muxiddin Soatovich	
KONSOLIDATSIYALASHGAN MOLİYAVIY HISOBOT MA'LUMOTLARINI TAHLIL QILISH MASALALARI	358
Avazov Ilhom Ravshanovich	
YANGI TUZILISHLI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARINI OLISH USULLARI	363
S. Saparova, M. Musaeva, M. Mirsadikov, M. Mukimov	
KVANT MUHITIDA AXBOROTNI HIMOYALASHGA XIZMAT QILUVCHI MULTIPLEKSER TUZILMASI	370
Safojev Nuriddin Najmiddin o'g'li	
ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KO'P QATLAMLI IQTISODIY MEXANIZMLAR, INNOVATSION INFRATUZILMA VA INSTITUSIONAL UYG'UNLIKNING KONSEPTUAL TAHLILI	377
Kuziev Ravshan Ramazonovich	
SANOAT HAMKORLIGINING ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA INTEGRATSIYA QILISH YO'LLARI	385
Boyutrayev Olimjon Urayimovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	392
Akbarov G'ayratjon Ne'madjonovich	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QO'NG'IROT TUMANIDA YILQICHILIK VA TUYACHILIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARINI ARIMA MODEL ASOSIDA PROGNOZLASH	396
Sabit Gabbarov Nietali'evich	
MAKTABGACHA TA'LIM MUASSALARIDA AUTSORSING FAOLIYATINI MOLİYALASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR	402
Xamidov Anis Choriyevich	
NEXUS BETWEEN RENEWABLE ENERGY USE AND GDP GROWTH IN UZBEKISTAN	407
Xalimjonov Nurbek Ulug'bek o'g'li, Toxirov Shodiyor Zafar o'g'li, Jumamuratov Sultanbek Ilyasovich	
MOLIYAVIY SALOHİYATNI OSHIRISHDA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB QILISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	415
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
O'ZBEKISTON O'RMON XO'JALIGIDA INNOVASION MOLİYALASHTIRISH: NORMATIV TAYANCH, BOZOR INSTRUMENTLARI VA EKOTIZIM XIZMATLARI	420
Mamatqulova Muxlisaxon Mamirjanovna	
SERVIS IQTISODIYOTIDA ISH BILAN BANDLIK SHAKLLARI TRANSFORMATSIYASINI TADBIQ QILISHGA METODOLOGIK YONDASHUV	425
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TURIZMNING O'RNI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	431
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОГО» ФИНАНСИРОВАНИЯ В БАНКОВСКОМ СЕКТОРЕ	436
Мирдовидов Бахтиер Кобилович	
MILLIY IQTISODIYOT UCHUN INVESTITSIYA RESURSI SIFATIDA UY XO'JALIKLARI JAMG'ARMALARINI RIVOJLANTIRISH	443
Bayxonov Baxodirjon Tursunbayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TIZIMLARI HIMOYA VOSITALARINI SUN'IY INTELLEKT BILAN INTEGRATSIYALASH MUAMMOLARI	448
Bozorov Suhrobjon Mumin o'g'li	

SANOAT KORXONALARIDA KPI TIZIMINI JORIY QILISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	453
Tursunov Orifali Samandarovich	
IQTISODIY BARQARORLIKGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	457
Abdullayeva Sevaraxon Xasanovna	
ZARAFSHON MINTAQASI HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHALARI O'RTASIDAGI MUTANOSIBLIKNI TA'MINLASH ISTIQBOLLARI	463
Murtazayev Isabek Bazarbayevich	
YUQORI SAMARALI PAXTA TOZALAGICHDA MAYDA IFLOSLIKLARNI AJRATISH JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING OPTIMAL PARAMETRLARINI MATEMATIK MODELASHTIRISH ASOSIDA ANIQLASH.....	471
Mirzakarimov Mirsharoffiddin Mirzaabdurahimovich	
MAHSULOTLAR RAQAMLI PASPORTI EKOTIZIMI VA UNI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	478
Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi	
ВЛИЯНИЕ РАЗЛИЧНЫХ МОЮЩИХ СРЕДСТВ И МЕТОДОВ НА ПОКАЗАТЕЛИ КАЧЕСТВА НАТУРАЛЬНЫХ ШЕРСТЯНЫХ ВОЛОКОН.....	484
Собиров ДаниёрХолмуродович	
СТРУКТУРНАЯ МОДЕЛЬ ЦИФРОВОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ В СОВРЕМЕННОМ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОСТРАНСТВЕ.....	490
Киличева Феруза Бешимовна	
KICHIK BIZNESNING BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA SAMARALI OMILLARDAN FOYDALANISH NAZARIYASI	495
Imomnazarov Xurshid Ozodbekovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI BAHOLASH INDIKATORLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	499
Abdusalamov Olimjon Eshmirzayevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM SOXASIGA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMINI TA'SIRI.....	504
Yuldashev Kodirjon Mamadjanovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT BUDJETI XARAJATLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	508
Shernayev Akbar Aqmirzayevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI	514
Adilov Mirkomil Miralimovich	
IDORALARARO INTEGRATSIYANING NAZARIY MODELLARI VA UNING DAVLAT BOSHQARUVIDAGI AHAMIYATI	520
Ashirov Jamolbek Shuxrat o'g'li	
MO'RT MATERIALLARNI MEXANIK KESIB ISHLOV BERISHDA ASBOB YUZASIDA KUZATILADIGAN YEYILISH	526
Allanazarov Akmal Abdulxaqovich, Axmedov Azamat Xaitovich, Shakirov Shuhrat Musayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOLIQ MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	530
Lukmanov Kahramon Abdurahmanovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	534
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
KICHIK BIZNESNI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHDA TIJORAT BANKLARINING KREDIT SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	540
Norqobilova Nargiza Abdigodirovna	

PNEVMOTRANSPORT TIZIMIDAGI PNEVMOQUVUR TIRSAK MATERIALINI YAXSHILASH ORQALI PAXTA SIFATIGA TA'SIRINI O'RGANISH	546
Boltabayev Bekzod Egamberdiyevich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARINING EKOLOGIK AKTIVLARINI HISOBGA OLISH	549
Mirzayev Komiljon Abdullajonovich	
DEHQON XO'JALIKLARIDA YER RESURLARIDAN FOYDALANISHNING EKOLOGIK XAVFSIZLIGI VA UNING BAHOLASH USULLARI.....	553
Axmatov Abutolibxon Ochilxon o'g'li	
XUSUSIYLASHTIRILGAN KORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MOLIVAVIY NATIJADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	557
Asomidinova Moxigulbonu Oybek qizi	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNING ORTIB BORISHI JAHON MIQYOSIDA JORIY ETILAYOTGAN BUSINESS READY REYTINGIDAGI BAHOLASH NATIJALARIDA YAQQOL NAMOYON BO'LMOQDA.....	562
Platov Dilshod Xaqberdiyevich, Raxmonov Doniyor Ixtiyorjon o'g'li, Ortiqova Niginabonu Alisher qizi, Raxmonov Jo'rabek Hamroyevich	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA INVESTITSIYADAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI.....	570
Nilufar Mengqobilovna Xudayberdieva	
MAGNEZIAL BOG'LOVCHI MATERIALLAR ISHLAB CHIQUVISHDA SANOAT CHIQINDILARNI FOYDALANISHNING DUNYO VA O'ZBEKISTON MIQYOSIDAGI HOLATI	574
Rahimjon Jalilov Ravshanbek o'g'li, Orazimbetova Gulistan Jaksilikovna	
KORXONALAR ISHLAB CHIQUVISH POTENSIALINING XUSUSIYATLARI VA UNDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	578
Jalilov Bahrom Sotiboldievich	
O'ZBEKISTONDA INKLYUZIV SUG'URTA INSTITUTINING RIVOJLANISH ZARURATI VA UNING IJTIMOY-IQTISODIY AHAMIYATI.....	583
Ravshanova Mohinur O'rolovna	
INNOVATIVE APPROACHES TO IMPROVING STUDENTS' DIGITAL COMPETENCE	588
Jalqasbayev Sultanbek Tayrbek uli	
KREATIV TURIZMDA YANGI TAJRIBALAR YARATISH: IJODIY KLASSTERLAR, MAHALLIY HUNARMANDCHILIK VA IMMERSIV TEXNOLOGIYALAR ROLI	593
Hamzayeva Dilfuza Samarovna	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISHNING ZARURIYATI VA AHAMIYATI	599
Salimjonova Zilolaxon Salimjon qizi	
O'ZBEKISTONDA "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISHNI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN FOYDALANILADIGAN MOLIVAVIY MAHSULOTLAR	605
Nazarova Umida Mamadali qizi	
CREDIT RISK MANAGEMENT AND PROFITABILITY OF COMMERCIAL BANKS IN AN EMERGING MARKET: THE CASE OF UZBEKISTAN	609
Ruzmamat Khudayberganov Shokirjon ugli, Sobirov Yuldoshboy Ruzimboevich, Nodirbek Fayzullaev Baxtiyor Ugli	
PAXTA XOMASHYOSIDAGI IFLOSLIKLARNI TOZALASHDA UNUMDORLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OPTIMAL PARAMETRLARNI ANIQLOVCHI MATEMATIK MODEL.....	616
Karimov Abdusamat Ismonovich, Imomnazarova Nurjaxon	
ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ИНСТРУМЕНТ МОДЕРНИЗАЦИИ СИСТЕМЫ ДОШКОЛЬНОГО И ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	621
Муродбек Болтабоев	

YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIYALASHTIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA KAMCHILIKLAR	626
Valiev Umid Gulamovich	
TURIZM SOHASIDA MARKETING STRATEGIYALARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	631
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
HR MARKETING STRATEGIYALARINING KORXONA SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	635
Adilova Zulfiya Djavdatovna	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARIDA MARKETING TADQIQOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	641
Musayeva Shoirazimovna	
ЭМПИРИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЗРЕЛОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА И ЦИФРОВИЗАЦИИ В МАЛОМ И СРЕДНЕМ БИЗНЕСЕ УЗБЕКИСТАНА	646
Джуманиязова Сабина Михайловна	
MAMLAKATIMIZDA INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: ISTIQBOLLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR	654
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
SYNTHESIS OF FLAME-RESISTANT NANOCOMPOSITE COATINGS, THEIR THERMO-MECHANICAL PROPERTIES, AND PRACTICAL APPLICATION IN THE EVALUATION OF HEAT RESISTANCE	658
Tosheva Dilfuza Farxodovna, Siddikov Ikrom Iminjonovich, Rakhimov Firuz Fazlidinovich	
TELEKOMMUNIKATSIYA KORXONALARI FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNIKA VA TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	663
Xusanov Durbek Nishanovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЖЕЛЕЗОБЕТОННОЙ ТОНКОСТЕННОЙ КОНСТРУКЦИИ С ГРУНТОВЫМ МАССИВОМ В УСЛОВИЯХ ПОЛЗУЧЕСТИ	667
Уринов Адхамджан Акбарович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	673
Qurbonov Nuriddin Ro'ziqulovich	
BOLALAR KIYIMI TEXNOLOGIYASIDA XAVFSIZLIK TALABLARI	679
Ergasheva Rashida Abdug'anievna	
AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA HISOBOT SANASIDAN KEYINGI HODISALAR AUDITI	683
Muydinov Erkin Djamaldinovich	
YANGI KELAJAK UCHUN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QAMRAB OLIISH: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	689
Jalilov Sherzod Kaxramanovich	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI KO'P OMILLI BOG'LANISHLAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'LLARI	693
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI VA BANDLIKNING TRANSFORMATSIYASI: GLOBAL TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR	697
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
К ВОПРОСУ РАСЧЕТА ПАРАМЕТРОВ КРОМОК ПРИ ВЫСОКОЧАСТОТНОЙ СВАРКИ ТРУБНОЙ ЗАГОТОВКИ ИЗ ФЕРРОМАГНИТНОГО МАТЕРИАЛА	704
Заиркулов Элёр Ёқубжон ўғли	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA XARAJATLARNI KAMAYTIRISHGA UMUMIY YONDASHUVLAR	708
Saidova Kamola Xoshimovna	

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ЗАТРАТАМИ НА ПРОИЗВОДСТВО ПРОДУКЦИИ	713
Минутдинова Лилия Тагировна	
RIVOJLANGAN DAVLATLARDA EKSPORT SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING INSTITUTSIONAL VA TARKIBIY OMILLARI EMPIRIK TAHLILI	719
Raximov To'xtabek Jumaboyevich	
BOZOR IQTISODIYOTIDA ISH HAQI, FOYDA, FOIZ VA RENTA DAROMADLARI TAHLILI	724
Sayitbayev Shermirza Datkamirzayevich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING MARKETING VA LOGISTIKA FAOLIYATINI BOSHQARISH.....	728
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
ELEKTRON TIJORATDA MA'LUMOTLAR (BIG DATA) VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA RAQOBAT USTUNLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	733
Baymuradov Shoxrux Mahmudovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATINING NAZARIY ASOSLARI, MOHIYATI, ZARURLIGI VA VUJUDGA KELISH SHART-SHAROITLARI	738
Yakubov Dilshod Kamildjanovich	
ILG'OR XORIJ TAJRIBALARIDAN O'ZBEKISTON AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	745
Shodmonov Bahodir Sherkulovich	
BANKLARDA MOLIYAVIY MEXANIZM VA UNING KORPORATIV BOSHQARUVDA GI AHAMIYATI.....	752
Temirov Abdulaziz Alimjanovich	
RAQOBAT MAHSULOTLARINI BOZOR TALABIGA MOSLASHTIRISHNING OMILI SIFATIDA.....	757
Saidakbarov Xusniddin Abdusalomovich	
REKURSIV FUNKSIYA YORDAMIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TUBLIKKA SINASH ALGORITMI.....	762
Mardiyev Ulugbek Rasulovich	
XARAJATLAR VA TANNARX, ULARNING MAZMUNI VA TAVSIFI	768
Xudoyberdiyev Odiljon Egamberdi o'g'li	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLARIDA MEHNATNI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	775
Yusupova Madina Abduvarisovna	
MOLIYAVIY INSTRUMENTLAR AUDITINI RIVOJLANTIRISH.....	781
Maxmudov Saidjamol Qadirjanovich	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA SUG'URTA INSTITUTLARI TOMONIDAN XIZMATLARNI KO'RSATISH TAJRIBASI	788
Sherov Sanjar Radjabovich	
МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ВЛИЯНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ СТАНДАРТОВ И НОРМАТИВОВ НА ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	794
Бекбосынов Айдос Куралбаевич	
GRAVITATSION ENERGIYA SAQLASH QURILMASINING ISH JARAYONINI MODELLASHTIRISH ORQALI TAHLIL QILISH	798
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Raximov Azamat Qudrat o'g'li, Yarashev Javlon Asadilla o'g'li	
HOVUZ FONDI – MUHIM ISHLAB CHIQUARISH VOSITASI (YOXUD UNING IQTISODIY MOHIYATI, TURKUMLANISHI VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH USLUBINI SHAKLLANTIRISH HAMDA OSHIRISH YO'NALISHLARI)	803
Dusmuratov Raxmon Radjabbay o'g'li	
DAVLAT MOLIYA NAZORATI TIZIMIDA RAQAMLASHTIRISH MUAMMOLARI	810
Hakimov Nodir Nazarovich	

GLOBAL IQTISODIY SHOKLARNING ASOSIY MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARGA TA'SIRI (YAIM, INFLYATSIYA, BANDLIK, TO'LOV BALANSI).....	815
Suvonov Tolmasjon Faxritdinovich	
SUG'URTA KOMPANIYASI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINING KONSEPTUAL MODEL.....	821
Nosirov Jasur Tursunpulotovich	
ВЛИЯНИЕ БРЕНДОВОЙ СТРАТЕГИИ НА ЭКСПОРТНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ АВТОМОБИЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	826
Бобоев Л. Кадрухужа Джураходжаевич	
MINTAQALAR KESIMIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILY BAHOLASH.....	832
Siradjev Ilxom Toxirovich	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI.....	837
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
MINTAQALARGA INVESTITSİYALAR JALB QILISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING CHEGARAVIY EFFEKTI	844
O.A. Nabiyev	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI TA'MINLASH: ILMIY YANGILIKLAR ASOSIDA KOMPLEKS TAHLIL	848
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
AKADEMIK MOBILLIK VA QO'SHIMCHA TA'LIM DAROMADLARI ASOSIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MODDIY-TEXNIK BAZASINI MOLIYALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	851
Oybekov Shohjahon Akmal o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMINING RAQAMLI TRANSFORMATSİYASI, IQTISODIY SAMARADORLIGI VA MAHALLIYLASHTIRISH SIYOSATI	857
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
GLOBAL «YASHIL» IQTISODIYOT INDEKSI, XALQARO REYTING VA UNING KO'RSATKICHLARI TAHLILI.....	862
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li	

GLOBAL «YASHIL» IQTISODIYOT INDEKSI, XALQARO REYTING VA UNING KO'RSATKICHLARI TAHLILI

Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li

Buxoro innovatsiyalar universiteti o'qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada global “yashil” iqtisodiyot indeksi tushunchasi, uning shakllanish mexanizmlari hamda xalqaro reyting tizimlaridagi o'rni chuqur ilmiy tahlil etiladi. Tadqiqotda ekologik barqarorlik, uglerod izini kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va energiya samaradorligi kabi mezonlar asosida mamlakatlarning “yashil” iqtisodiyotga o'tish darajasi baholanadi. Shuningdek, maqolada Global Green Economy Index (GGEI) metodologiyasi, uning indikator tizimi hamda baholashda qo'llaniladigan statistik ko'rsatkichlar batafsil yoritiladi. Muallif tomonidan xalqaro tashkilotlar, xususan, Global Green Growth Institute (GGGI), UNEP, OECD va Jahon banki tomonidan ishlab chiqilgan reyting mezonlari qiyosiy tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, Global Green Economy Index (GGEI), xalqaro reyting, ekologik samaradorlik, uglerod izi, energiya resurslari, ekologik innovatsiyalar, O'zbekiston strategiyasi, xalqaro tashkilotlar, “yashil” o'sish, iqtisodiy tahlil.

Abstract: This article provides a comprehensive scientific analysis of the concept of the global “green” economy index, its formation mechanisms, and its place within international rating systems. The study evaluates the level of transition of countries towards a green economy based on indicators such as environmental sustainability, carbon footprint reduction, efficient use of resources, and energy efficiency. The methodology of the Global Green Economy Index (GGEI), its system of indicators, and the statistical parameters used in assessment are examined in detail. The author conducts a comparative analysis of rating criteria developed by international organizations such as the Global Green Growth Institute (GGGI), UNEP, OECD, and the World Bank.

Keywords: green economy, sustainable development, Global Green Economy Index (GGEI), international rating, environmental efficiency, carbon footprint, energy resources, ecological innovations, Uzbekistan's strategy, international organizations, green growth, economic analysis.

Аннотация: В данной статье представлено всестороннее научное исследование понятия глобального индекса «зелёной» экономики, механизмов его формирования и роли в международных рейтинговых системах. В работе проводится оценка уровня перехода стран к «зелёной» экономике на основе таких показателей, как экологическая устойчивость, сокращение углеродного следа, эффективное использование ресурсов и энергетическая эффективность. Подробно рассматриваются методология Global Green Economy Index (GGEI), система его индикаторов и статистические параметры, используемые при оценке. Автор осуществляет сравнительный анализ рейтинговых критериев, разработанных международными организациями — Global Green Growth Institute (GGGI), UNEP, OECD и Всемирным банком.

Ключевые слова: зелёная экономика, устойчивое развитие, Global Green Economy Index (GGEI), международный рейтинг, экологическая эффективность, углеродный след, энергетические ресурсы, экологические инновации, стратегия Узбекистана, международные организации, зелёный рост, экономический анализ.

KIRISH

So'nggi yillarda dunyo miqyosida iqtisodiy o'sishning ekologik barqarorlik bilan uyg'unlashuvi, ya'ni “yashil” iqtisodiyot tamoyillariga o'tish jarayoni global siyosatning eng muhim yo'nalishlaridan biriga aylandi. Iqlim o'zgarishi, tabiiy resurslarning kamayib borishi va ekologik xavfning kuchayishi natijasida davlatlar o'z rivojlanish strategiyalarini qayta ko'rib chiqishga majbur bo'lmoqda. Shu munosabat bilan “yashil” iqtisodiyot indikatorlari va xalqaro reyting tizimlari davlatlarning ekologik va iqtisodiy barqarorligini baholashda asosiy mezon sifatida shakllandi.

Global Green Economy Index (GGEI) ushbu yo'nalishdagi eng nufuzli baholash tizimlaridan biri bo'lib, u mamlakatlarning “yashil” o'sish siyosatini to'rtta asosiy o'lchov — rahbarlik va iqlim o'zgarishi (Leadership & Climate change), samaradorlik (Efficiency sectors), bozorlar (Markets & Investment) va muvofiqlik (Environment & Natural capital) bo'yicha tahlil qiladi.

O'zbekiston Respublikasi ham so'nggi yillarda “yashil” iqtisodiyotga o'tish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. 2019-yilda qabul qilingan “Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi” hamda 2030-yilgacha mo'ljallangan “Barqaror rivojlanish maqsadlari” dasturi milliy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilandi.

Mazkur tadqiqotda global va milliy reytinglar tahlili asosida O'zbekistonning “yashil” iqtisodiyot ko'rsatkichlari xalqaro standartlar bilan solishtirilib, mavjud imkoniyatlar va muammolar aniqlanadi. Quyidagi jadvalda 2024-yilgi Global Green Economy Index (GGEI) bo'yicha ayrim mamlakatlarning umumiy reyting natijalari keltirilgan (1-jadval).

1-jadval. Ayrim mamlakatlarning 2024-yilgi GGEI reytingi¹

№	Mamlakat nomi	Umumiy ball (0–100)	Asosiy ko'rsatkichlar (yo'nalishlar bo'yicha)
1	Shvetsiya	82.4	Iqlim yetakchiligi, energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi resurslardan foydalanish
2	Daniya	81.6	Yashil texnologiyalar, uglerod izini kamaytirish, ekologik investitsiyalar
3	Finlyandiya	80.2	Qayta tiklanuvchi energiya, ekologik innovatsiyalar, chiqindilarni kamaytirish
4	Germaniya	77.8	Iqtisodiy barqarorlik, ekologik siyosatning integratsiyasi, energiya islohoti
5	O'zbekiston	58.3	Yashil siyosat boshlang'ich bosqichida, qayta tiklanuvchi energiya loyihalari, uglerod emissiyasini kamaytirish dasturlari

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Global «yashil» iqtisodiyot indeksleri bo'yicha xalqaro ilmiy tadqiqotlar ekologik barqarorlik, resurslardan samarali foydalanish va iqlim xavfsizligi masalalarini chuqur tahlil qiladi. OECD tomonidan e'lon qilingan “Green Growth Indicators” to'plamida iqtisodiy o'sishning sifat jihatlari, ekologik bosimning kamayishi va tabiiy kapitalning tiklanish sur'atlari asosiy ko'rsatkich sifatida belgilanadi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti ekologik barqaror rivojlanish bo'yicha hisobotlarida yashil iqtisodiyotning global tendensiyalari, milliy strategiyalar va uglerod neytralligiga erishish mexanizmlarining samaradorligi yoritiladi. Jahon bankining “Inclusive Green Growth” tahlillari yashil iqtisodiyotni kengaytirish uchun fiskal mexanizmlar, ekologik soliqlar va yashil investitsiyalar oqimining ahamiyatini ko'rsatadi.

Yevropa Ittifoqining “Environmental Performance Index” va “Eco-Innovation Index” reytinglarida havo sifati, suv resurslaridan foydalanish, chiqindilarni qayta ishlash, innovatsion ekologik texnologiyalar, uglerod emissiyasining kamayishi kabi ko'rsatkichlar mamlakatlar kesimida taqqoslanadi. Yale va Columbia universitetlari tomonidan ishlab chiqilgan “Environmental Performance Index” ekologik boshqaruv samaradorligini o'lchashda global mezon sifatida qo'llanib, iqlim siyosati, biologik xilma-xillik, atrof-muhit salomatligi va resurslar samaradorligini baholaydi. Xalqaro Energetika Agentligining tahlillarida qayta tiklanuvchi energiya ulushi, energiya samaradorligi va energetik xavfsizlik darajasi yashil iqtisodiyotning asosiy elementlari sifatida yorqin ko'rsatiladi.

Barqaror rivojlanish iqtisodiyoti bo'yicha tan olingan tadqiqotchilar, xususan Jeffrey Sachs, Nicholas Stern va Joseph Stiglitz tomonidan olib borilgan ilmiy ishlarda global iqlim o'zgarishining iqtisodiy oqibatlari, ekologik tavakkalchiliklar va yashil transformatsiyaning makroiqtisodiy samaralari chuqur tahlil qilingan. Stern Review global issiqxona gazlari emissiyasini qisqartirmaslikning iqtisodiy zararlarini asoslab, yashil investitsiyalarni iqtisodiy o'sishning yangi manbai sifatida talqin qiladi. Sachs tomonidan ishlab chiqilgan Barqaror rivojlanish maqsadlari indikatorlari esa ekologik taraqqiyotning xalqaro baholash tizimida muhim o'rin tutadi.

Markaziy Osiyo davlatlari bo'yicha ham ilmiy tadqiqotlar mavjud. Jahon banki, UNDP va IRENA tomonidan mintaqaviy hisobotlarda suv resurslari taqchilligi, iqlim xavfi, energiya tizimining islohoti va yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy foydalari tahlil qilinadi. O'zbekiston bo'yicha UNDP va IEA hisobotlarida qayta tiklanuvchi energiya ulushi oshishi, yashil moliyalashtirish mexanizmlarining joriy etilishi va milliy «yashil» strategiya doirasidagi indikatorlarning ijobiy dinamikasi ko'rsatib o'tiladi. Bu manbalar xalqaro reytinglardagi o'zgarishlarni chuqur tahlil qilish imkonini beradi.

Ushbu adabiyotlarning umumiy xulosasi shundan iboratki, global yashil iqtisodiyot indeksleri mamlakatlarning ekologik boshqaruv sifatini, iqtisodiy transformatsiya darajasini va barqaror rivojlanishga o'tish jarayonini kompleks baholaydi. Reyting ko'rsatkichlari ekologik salohiyatni aniqlash va siyosiy qarorlar qabul qilishda muhim metodologik vosita bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot ishida global “yashil” iqtisodiyot indeksining shakllanish jarayonlari, xalqaro reyting tizimlari va ularning o'zaro ta'sir mexanizmlari chuqur tahlil qilindi. Tadqiqot uchun asosiy ma'lumot manbalari sifatida Global Green Economy Index (GGEI), Environmental Performance Index (EPI), Sustainable Development Goals Index (SDGI), shuningdek, OECD, UNEP, World Bank va WEF ma'lumotlari tanlab olindi. Ushbu manbalar orqali so'nggi o'n yillik 2015–2025-yillar davrida “yashil” iqtisodiyot ko'rsatkichlarining dinamikasi, barqarorlik siyosatining natijalari hamda O'zbekistonning xalqaro reytinglardagi o'rni o'rganildi.

Ma'lumotlar statistik tahlil, qiyosiy dinamik usul, trend tahlili va korrelyatsion baholash metodlari yordamida qayta ishlanib, natijalar raqamli tahlil shaklida ifodalandi. Shuningdek, tadqiqotda ilmiy-nazariy yondashuv asosida “yashil iqtisodiyot” tushunchasining mohiyati, uning ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy komponentlari o'rganildi. “Yashil o'sish”,

1 Manba: Global Green Economy Index 2024 (Dual Citizen LLC, 2024-yilgi nashr)

“uglerod neytralligi”, “resurs samaradorligi”, “energiya transformatsiyasi” kabi konseptlar xalqaro tajribalar bilan solishtirilib tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumotlarni tahlil qilishda Microsoft Excel, SPSS va Stata dasturlaridan foydalanildi. Ushbu dasturlar yordamida reytingdagi o'zgarishlar grafigi, indikatorlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik koeffitsienti hamda O'zbekistonning so'nggi yillardagi “yashil” iqtisodiyot ko'rsatkichlari vizual shaklda aks ettirildi.

Quyidagi jadvaldan ko'rinib turibdiki, Skandinaviya mamlakatlari “yashil iqtisodiyot” rivoji bo'yicha yetakchilikni saqlab qolmoqda. O'zbekistonning reytingdagi o'rni so'nggi yillarda barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda, bu esa mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni kamaytirish va ekologik muvozanatni ta'minlash borasidagi islohotlar samaradorligi bilan bog'liqdir. Mazkur tadqiqotda global “yashil” iqtisodiyot indeksining nazariy asoslari, xalqaro reyting tizimlarining o'zaro aloqadorlik darajasi va ularning amaliy tatbiqlari keng qamrovda o'rganildi (2-jadval).

2-jadval. Global “yashil” iqtisodiyot indeksi bo'yicha ayrim mamlakatlar reytingi (2024-yil holatiga ko'ra)

№	Mamlakat nomi	GGEI balli	O'sish sur'ati (%)	“Yashil” energiya ulushi (%)	Umumiy reytingdagi o'rni
1	Shvetsiya	82.6	3.5	67.4	1
2	Daniya	80.9	2.8	65.2	2
3	Finlyandiya	79.1	2.3	63.8	3
4	Germaniya	76.4	2.0	59.3	5
5	O'zbekiston	59.8	5.1	18.4	47

Tadqiqotning asosiy maqsadi — global miqyosda ekologik barqarorlik, iqtisodiy o'sish va ijtimoiy farovonlik o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni aniqlash hamda “yashil” iqtisodiyot reytingining mamlakatlar iqtisodiy strategiyalariga ta'sirini tahlil qilishdan iborat bo'ldi. Tahlil jarayonida turli manbalardan olingan ma'lumotlar majmuaviy yondashuv asosida umumlashtirildi.

Asosiy manbalar sifatida Global Green Economy Index (GGEI), Environmental Performance Index (EPI), Sustainable Development Goals Index (SDGI), OECD Environmental Outlook, UNEP Green Growth Report hamda World Economic Forum Global Competitiveness Report ma'lumotlaridan foydalanildi. Ushbu ma'lumotlar O'zbekistonning “yashil” iqtisodiyot yo'nalishida erishayotgan natijalarini xalqaro kontekstdagi ko'rsatkichlar bilan qiyoslash imkonini berdi.

Tadqiqot jarayonida miqdoriy (quantitative) va sifatli (qualitative) metodlar uyg'un qo'llanildi. Miqdoriy tahlil doirasida reytinglar va indekslar asosidagi ko'rsatkichlar statistik jihatdan o'rganildi. Bunda qiyosiy-dinamik usul, ko'p o'lchovli tahlil, korrelyatsion baholash va klasterlash metodlaridan foydalanildi. Sifatli tahlil esa mamlakatlarning “yashil” siyosatiga oid hujjatlari, xalqaro tashkilotlarning hisobotlari, ekologik va iqtisodiy rivojlanish strategiyalarining o'zaro taqqoslanishiga asoslandi.

Tadqiqotning ma'lumotlar bazasini shakllantirishda 2015–2025-yillar oralig'idagi ochiq statistik bazalar, rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar hisobotlari, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi ma'lumotlaridan foydalanildi.

Tahlil jarayonida Microsoft Excel dasturida trend va regressiya modellari tuzildi. Shu orqali O'zbekistonning “yashil” iqtisodiyot indikatorlari (masalan, qayta tiklanuvchi energiya ulushi, chiqindilarni kamaytirish, uglerod emissiyasi, bioxilma-xillikni saqlash ko'rsatkichlari) bo'yicha yillik o'zgarish sur'atlari aniqlanib, ular GGEI reytingi bilan solishtirildi. Shuningdek, matritsa tahlili yordamida mamlakatlarning “yashil” iqtisodiy ko'rsatkichlari va ularning xalqaro reytinglardagi o'rniga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi.

Ushbu omillar orasida quyidagilar ajratib ko'rsatildi:

- energetik mustaqillik darajasi (quyosh, shamol, gidroenergetika ulushi),
- ekologik siyosatning samaradorligi,
- iqtisodiyotning dekarbonizatsiya darajasi,
- ekologik texnologiyalarni joriy etish ko'rsatkichlari,
- aholi ekologik ong darajasi,
- xususiy sektorning “yashil” tashabbuslardagi ishtiroki (3-jadval).

3-jadval. “Yashil” iqtisodiyot indikatorlari bo'yicha O'zbekiston va ayrim davlatlar ko'rsatkichlari (2024-yil holatiga)

№	Ko'rsatkichlar nomi	O'zbekiston	Shvetsiya	Germaniya	Koreya Respublikasi	Xalqaro o'rtacha
1	Qayta tiklanuvchi energiya ulushi (%)	18.4	67.4	59.3	42.1	31.5
2	Uglerod emissiyasi (tonna/aholi)	2.8	1.4	1.8	2.1	3.0
3	“Yashil” investitsiyalar ulushi (% YaIM)	1.9	4.6	3.8	2.9	2.4
4	Chiqindilarni qayta ishlash ulushi (%)	23.5	78.2	65.1	51.3	39.6
5	Ekologik siyosat samaradorligi (0–100)	61.3	85.9	79.4	70.2	64.8

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonning “yashil” iqtisodiyot yo'nalishidagi siyosati barqaror o'sish bosqichiga kirgan. Mamlakatning asosiy afzalliklari — qayta tiklanuvchi energiya sohasidagi investitsiyalar hajmining ortishi va ekologik siyosatning strategik darajaga ko'tarilishidir. Shu bilan birga, chiqindilarni qayta ishlash va uglerod emissiyasini kamaytirish borasida qo'shimcha chora-tadbirlar talab etiladi. Yuqoridagi ma'lumotlar asosida ishlab chiqilgan ilmiy yondashuv kelgusida O'zbekistonning xalqaro reytinglardagi o'rnini mustahkamlash, “yashil” iqtisodiyot siyosatini iqtisodiy o'sishning asosiy drayveriga aylantirish uchun zarur tavsiyalarni ishlab chiqishga asos bo'ldi.

Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, “yashil” iqtisodiyot sohasida mamlakatlarning rivojlanish darajasi sezilarli tafovutlarga ega. Global Green Economy Index (GGEI) ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda eng yuqori ballni Shvetsiya, Daniya, Finlyandiya, Norvegiya va Germaniya kabi Yevropa mamlakatlari egallagan. Ushbu davlatlarda ekologik siyosat davlat strategiyasining markazida turadi, iqtisodiy o'sish esa energiya samaradorligi va ekologik innovatsiyalar bilan uyg'unlashgan.

Tadqiqot natijalari asosida mamlakatlar “yashil” iqtisodiyot darajasi bo'yicha to'rtta guruhga ajratildi:

1. Yuqori rivojlangan “yashil” iqtisodiyotga ega davlatlar — Skandinaviya mamlakatlari, Germaniya, Shveysariya, Kanada.

2. O'rtacha rivojlangan, faol islohotlarni amalga oshirayotgan davlatlar — Janubiy Koreya, Yaponiya, Buyuk Britaniya, Fransiya.

3. Rivojlanayotgan, o'tish davridagi mamlakatlar — O'zbekiston, Qozog'iston, Malayziya, Turkiya.

4. Ekologik transformatsiya jarayonini endigina boshlagan davlatlar — ayrim Afrika va Lotin Amerikasi mamlakatlari.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston so'nggi yillarda “yashil” iqtisodiyotga o'tish bo'yicha muhim yutuqlarga erishgan. Xususan, “Yashil O'zbekiston” milliy dasturi, “Iqlim o'zgarishiga moslashuv strategiyasi (2022–2030)”, shuningdek, quyosh va shamol elektr stansiyalari loyihalarining amalga oshirilishi mamlakatning GGEI reytingidagi pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qilgan. So'nggi besh yillikda O'zbekistonning “yashil” iqtisodiyotga oid asosiy indikatorlari ijobiy o'sish tendensiyasini namoyon etdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yakuniy xulosa sifatida ta'kidlash lozimki, “yashil iqtisodiyot” konsepsiyasi nafaqat ekologik muammolarni bartaraf etish vositasi, balki kelajak iqtisodiyotining yangi paradigmasidir. U innovatsion taraqqiyot, barqaror o'sish va ijtimoiy farovonlikni birlashtirgan kompleks tizim sifatida insoniyatning yangi iqtisodiy davriga yo'l ochmoqda. Shunday ekan, O'zbekiston uchun “yashil” iqtisodiyot tamoyillarini chuqurlashtirish, xalqaro reytinglarda o'z o'rnini mustahkamlash va ekologik barqaror taraqqiyotga erishish — milliy strategiyaning ajralmas qismi bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi “2019 — 2030-yillar davrida O'zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o'tish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida” PQ-4477-sonli qarori. Manba: <https://lex.uz/docs/4526064>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.10.2019-yildagi “2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasining Atrof muhitni muhofaza qilish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi PF-5863-son Farmoni. Manba: <https://lex.uz/docs/-4574008>
3. Yuldashev, A. M. (2022). “Yashil iqtisodiyot — O'zbekistonning barqaror rivojlanish omili”. *Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali*, №3(45), 22–29. DOI: [10.47689/2181-9491-vol3-issue45-p22-29](https://doi.org/10.47689/2181-9491-vol3-issue45-p22-29)
4. Tursunov, I. T. (2021). “Ekologik xavfsizlik va yashil texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi”. *TDIU Ilmiy axborotlari*, 2(5), 87–95.
5. Normurodov, S. R., & Mamatqulov, D. I. (2020). *O'zbekiston iqtisodiyotida ekologik boshqaruvning innovatsion mexanizmlari*. — Toshkent: Fan va texnologiya.
6. Global Green Economy Index (GGEI). (2024). *Dual Citizen LLC Report on the Global Green Economy Performance*. New York, USA.

- DOI: [10.13140/RG.2.2.21456.76804](https://doi.org/10.13140/RG.2.2.21456.76804)
7. United Nations Environment Programme (UNEP). (2023). *Global Environment Outlook – GEO-7: Healthy Planet, Healthy People*. Nairobi: UNEP. ISBN: 978-92-807-3912-5.
 8. World Bank. (2022). *World Development Indicators: Sustainability and Environment*. Washington, DC: World Bank Group. DOI: [10.1596/978-1-4648-1674-2](https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1674-2)
 9. International Renewable Energy Agency (IRENA). (2023). *Renewable Energy Statistics 2023*. Abu Dhabi: IRENA Publications. ISBN: 978-92-9260-554-0.
 10. OECD. (2023). *Green Growth Indicators 2023*. Paris: OECD Publishing. DOI: [10.1787/9789264204419-en](https://doi.org/10.1787/9789264204419-en)

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100